

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
OBCHODNÁ FAKULTA

Evidenčné číslo: 102004/B/2022/36124048427781892

**SPOLUPRÁCA V KULTÚRNOM CESTOVNOM RUCHU NA
REGIONÁLNEJ ÚROVNI**

Bakalárska práca

2022

Terézia Petrušková

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
OBCHODNÁ FAKULTA

**SPOLUPRÁCA V KULTÚRNYM CESTOVNOM RUCHU NA
REGIONÁLNEJ ÚROVNI**

Bakalárska práca

Študijný program: ekonómia a manažment

Študijný odbor: podnikanie v cestovnom ruchu a službách

Školiace pracovisko: Katedra cestovného ruchu

Vedúci záverečnej práce: doc. RNDr. Pavol Plesník, PhD.

Bratislava 2022

Terézia Petrušková

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracovala samostatne, a že som uviedla všetku použitú literatúru.

Dátum:

.....

Terézia Petrušková

Pod'akovanie

Touto cestou by som chcela pod'akovať vedúcemu mojej bakalárskej práce doc. RNDR. Pavlovi Plesníkovi, PhD. za odborné usmernenie, cenné rady a ústretovosť počas celej doby spolupráce. Ďalej by som sa chcela pod'akovať výkonnej riaditeľke OOCR Horný Zemplín a Horný Šariš Mgr. Michaele Zdražilovej za ochotu spolupracovať pri riadenom rozhovore a za poskytnuté informácie. V neposlednom rade, ďakujem za podporu počas písania bakalárskej práce mojej rodine.

Dátum:

.....

Terézia Petrušková

ABSTRAKT

PETRUŠKOVÁ, Terézia: *Spolupráca v kultúrnom cestovnom ruchu na regionálnej úrovni*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Obchodná fakulta; Katedra cestovného ruchu. – Vedúci záverečnej práce: doc. RNDR. Pavol Plesník PhD. – Bratislava: OF EU, 2022, 46 s.

Záverečná práca sa zaoberá rozvojom kultúrno-poznávacieho turizmu vo vybranom regióne Slovenska, ktorým je Horný Zemplín. Región má vysoké predpoklady pre tvorbu historických poznávacích ciest, pretože tam v minulosti pôsobilo veľa významných rodín, ktoré po sebe zanechali historické pamiatky. Cieľom práce bolo vytvoriť kultúrno-poznávaciu cestu po vybraných pamiatkach rodiny Drugetovcov. Kultúrno-poznávacia cesta môže byť prístupná prostredníctvom turistických informačných centier, informačných kancelárií a cestovných kancelárií v regióne a v jeho blízkom okolí.

Kľúčové slová: kultúrny cestovný ruch, organizácie cestovného ruchu, región Horný Zemplín, kultúrno-poznávacia cesta, oblastná organizácia cestovného ruchu Horný Zemplín a Horný Šariš

ABSTRACT

PETRUŠKOVÁ, Terézia: *Cooperation in cultural tourism at regional level.* – University of Economics in Bratislava. Faculty of Commerce; Department of Tourism. – Advisor: doc. RNDR. Pavol Plesník, PhD,– Bratislava: OF EU, 2022, 46 s.

This thesis deals with the development of cultural and cognitive tourism in a selected region of Slovakia - Horný Zemplín. The region has a high potential for the creation of historical sightseeing tours, due to the fact that a lot of cultural heritage sites were left behind in this area by distinguished families. The aim of the work was to create a cultural sightseeing tour through selected former estates of the Druget family. The cultural sightseeing tour can be accessed through tourist information centres, information offices and travel agencies in the region and its vicinity.

Key words: cultural tourism, tourism organizations, region Horný Zemplín, cultural-cognitive journey, regional tourism organization Horný Zemplín and Horný Šariš

Obsah

ÚVOD	7
1 SÚČASNÝ STAV RIEŠENEJ PROBLEMATIKY DOMA A V ZAHRANIČÍ	8
1.1 CESTOVNÝ RUCH	9
1.1.1 Druhy a formy cestovného ruchu.....	9
1.2 KULTÚRNY CESTOVNÝ RUCH.....	10
1.2.1 Formy kultúrneho cestovného ruchu	11
1.3 ORGANIZÁCIE A INŠTITÚCIE CESTOVNÉHO RUCHU.....	12
1.3.1 Oblastná organizácia cestovného ruchu.....	13
1.3.2 Krajská organizácia cestovného ruchu	15
1.3.3 Turistické informačné centrá	16
2 PREDPOKLADY VYTVORENIA KULTÚRNO-POZNÁVACEJ CESTY VO VYBRANOM REGIÓNE	18
2.1 REGIÓN HORNÝ ZEMPLÍN	18
2.1.1 Prírodné pamiatky	18
2.1.2 Kultúrno-historické pamiatky	20
2.1.3 Vodné plochy	20
2.2 ŠLACHTICKÝ ROD DRUGETOVCOV.....	21
2.2.1 Pôvod Drugetovskej rodiny	21
2.2.2 Príchod a usadenie Drugetovcov v Uhorsku.....	22
2.3 OBLASTNÁ ORGANIZÁCIA CESTOVNÉHO RUCHU HORNÝ ZEMPLÍN A HORNÝ ŠARIŠ	23
2.3.1 Stratégia rozvoja cestovného ruchu destinácie Horný Zemplín	25
3 CIEĽ A METÓDY ZÁVEREČNEJ PRÁCE	27
3.1 METODIKA PRÁCE A METÓDY SKÚMANIA	27
4 VÝSLEDKY PRÁCE A DISKUSIA	29
4.1 KULTÚRNO-POZNÁVACIA CESTA PO STOPÁCH ŠLACHTICKÉHO RODU DRUGETOVCOV	29
4.2 RIADENÝ ROZHOVOR	38
ZÁVER	42
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	44
ZOZNAM PRÍLOH	46

Úvod

V bakalárskej práci sa zaoberáme kultúrnym turizmom a jeho rozvojom v regióne Horný Zemplín. Témou je spolupráca v kultúrnom cestovnom ruchu na regionálnej úrovni. V práci si vo všeobecnosti rozoberieme problematiku cestovného ruchu, potom sa upriamime na kultúrny cestovný ruch. Hlavným cieľom je vytvorenie kultúrno-poznávacej cesty po časti regiónu Horný Zemplín. Cesta bude vytvorená po pamiatkach šľachtického rodu Drugetovcov. Touto kultúrno-poznávacou cestou, ako produktom cestovného ruchu, chceme doceliť zvýšenie počtu turistov v danom regióne a oboznámiť ich s históriou daných pamiatok.

Naša práca je rozdelená do 4 kapitol. V teoretickej časti našej práce nájdeme definície základných pojmov cestovného ruchu vo všeobecnosti a zameriame sa na kultúrny cestovný ruch. Popisujeme v nej aj organizácie cestovného ruchu, ktorými sú oblastná organizácia cestovného ruchu, krajská organizácia cestovného ruchu a turistické informačné centrum. V druhej kapitole si približujeme samotný región Horného Zemplína. Následne analyzujeme pamiatky v regióne, ktoré boli vo vlastníctve šľachtického rodu Drugetovcov. Neskôr opisujeme rodinu Drugetovcov, ich pôvod a príchod na územie vtedajšieho Uhorska v 13. storočí. Tretia kapitola definuje primárny cieľ spolu s čiastkovými cieľmi. V ďalšej časti rozoberáme metodiku a metódy skúmania. Záverečná kapitola sa zaoberá návrhom vytvorenia produktu cestovného ruchu a jeho jednotlivým častiam. Výsledkom riešenia danej problematiky je kultúrno-poznávacia trasa, po pamiatkach, ktoré kedysi vlastnil rod Drugetovcov a existujú dodnes. Tieto pamiatky sa nachádzajú v regióne Horný Zemplín. V poslednej časti štvrtej kapitoly nájdeme riadený rozhovor s výkonnou riaditeľkou oblastnej organizácie cestovného ruchu Horný Zemplín a Horný Šariš a riadený rozhovor s pracovníčkou turistického informačného centra v Humennom.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Pandémia koronavírusu najviac zasiahla sektor cestovného ruchu na celom svete. Najnavštevovanejšou destináciou cestovného ruchu je Európa, kde sa medzinárodný pokles turistov vyšplhal na 66% v prvom polroku roka 2020. V druhom polroku pokles predstavoval 97%. Kvôli pandémie sa odhaduje pokles zamestnaných v tejto oblasti na 6 miliónov.

Pre sektor cestovného ruchu je nevyhnutné poberať finančnú pomoc od štátu. Členské krajiny Európy by preto mali práve tento sektor zakomponovať do plánov hospodárskej obnovy. Odporúča sa aby znížili daň z pridanej hodnoty (DPH) na cestovné služby. Poslanci žiadajú aby verejné aj súkromné investície boli použité na modernizáciu a digitalizáciu turizmu.

S koronavírusom sa zmenili aj preferencie spotrebiteľov. Ľudia si zvykli tráviť viac času v prírode a preto sa dožadujú ekologickejšieho spôsobu trávenia dovolenky než predtým. Kvôli tomu poslanci vytvorili plány na zníženie environmentálnych dopadov na turizmus. V neposlednom rade chcú vytvoriť novú agentúru Európskej únie (EÚ) pre cestovný ruch.¹

Ako samostatné odvetvie sa cestovný ruch (CR) dostal do povedomia na prelome 19. a 20. storočia. Podľa Svetovej organizácie cestovného ruchu (UNWTO) z roku 1991 sa cestovný ruch rozumie ako „*činnosť osoby, ktorá cestuje na prechodnú dobu do miesta mimo jej bežného životného prostredia, pričom hlavný účel cesty je iný ako vykonávanie zárobkovej činnosti v navštívenom mieste*“. Hovoríme o komplexe aktivít, ktoré sa odohrávajú v určitom prostredí, mimo trvalého bydliska ľudí s cieľom uspokojiť ich potreby, bez ohľadu na dôvod cestovania.² Viacero činností, aktivít a odvetví vzájomne súvisí s cestovným ruchom, hovoríme o interdisciplinárnom charaktere CR. Sú to

¹ Spravodajstvo, Európsky parlament [online] cit. [2022-24-01]. Dostupné na: <https://www.europarl.europa.eu/news/sk/headlines/priorities/eu-a-koronavirus/20210311STO99736/cestovanie-po-pandemii-musi-byt-bezpecnejsie-a-ekologickejsie-tvrdia-poslanci>

² NOVACKÁ, Ľ. – KULČÁKOVÁ, M.: *Klient v cestovnom ruchu*. Bratislava: Erounion spol. s.r.o., 1996. str. 9. ISBN: 978-80-85568-60-8.

napríklad tieto odvetvia : sociológia, antropológia, psychológia, ekonómia, politológia, environmentalistika a mnoho ďalších.³

1.1 Cestovný ruch

Cestovný ruch je neustále vyvíjajúci sa systém, ktorý sa skladá z dvoch podsystemov a to subjektu a objektu cestovného ruchu. Spotrebiteľom produktu je návštevník cestovného ruchu, ktorý cestuje mimo svojho trvalého bydliska a využíva statky cestovného ruchu a tým uspokojuje svoje potreby. Návštevník cestovného ruchu preto tvorí dopyt. Podnikateľské jednotky a inštitúcie cestovného ruchu vytvárajú produkty, ktoré sa spotrebávajú v cestovnom ruchu. Spotrebiteľia cestujú so zámerom spoznať kultúru, prírodu, hospodárstvo alebo spoločnosť mimo miesta ich trvalého bydliska. Tieto aspekty sú objektom cestovného ruchu.

1.1.1 Druhy a formy cestovného ruchu

Cestovný ruch má dva hlavné druhy a mnoho rôznych foriem. Na základe cieľového miesta a platobnej bilancii možno CR kategorizovať nasledovne:

- domáci cestovný ruch – turistická aktivita ľudí v rámci ich vlastnej krajiny,
- zahraničný cestovný ruch – cestovanie ľudí cez hranice jedného alebo viacerých štátov.

Zahraničný cestovný ruch sa následne člení do dvoch typov:

- aktívny – ide o turistov cudzieho pôvodu vstupujúcich do konkrétnej krajiny, pre konkrétne krajinu ide o prílev finančných prostriedkov,
- pasívny – vzťahuje sa na turistov cestujúcich z krajiny ich pôvodu do inej krajiny, pre krajinu ich pôvodu ide o odliv finančných prostriedkov.⁴

Formami CR určujeme potreby a ciele návštevníkov, vďaka nim sa zhotoví výsledný produkt CR pre určitú cieľovú skupinu návštevníkov. Hlavné tri formy CR rozlišujeme nasledovne:

³ NOVACKÁ, E.: Cestovný ruch, technika služieb, delegát a sprievodca, Bratislava: Ekonóm, 2014. str. 12. ISBN: 978-80-225-3948-7

⁴ NOVACKÁ, E.: Cestovný ruch, technika služieb, delegát a sprievodca, Bratislava: Ekonóm, 2014. str. 16. ISBN: 978-80-225-3948-7

- kultúrno-poznávací – slúži na poznávanie kultúry, historických pamiatok, tradícií a umenia,
- rekreačný – forma, ktorá sa uskutočňuje vo vyhovujúcom prostredí ako napr. lesy, vodné nádrže, kde ľudia obnovujú svoje duševné aj fyzické zdravie,
- liečebno-kúpeľný a zdravotný – úlohou je zlepšenie zdravotných a regeneračných funkcií ľudí s pridanou rekreačnou funkciou.⁵

1.2 Kultúrny cestovný ruch

Kultúrny cestovný ruch má mnoho definícií, ktoré sa navzájom odlišujú. Organizácia Spojených národov pre výchovu, vedu a kultúru (UNESCO) určuje kultúru ako: „*súbor osobitých duchovných, materiálnych, intelektuálnych i emocionálnych prejavov spoločnosti alebo sociálnej skupiny, ktoré okrem umenia a literatúry zahŕňajú aj spôsoby života, životný štýl, hodnotové systémy, tradície a vieru*“⁶ Vo všeobecnosti je kultúrny cestovný ruch sektorom cestovného ruchu, ktorým sa uspokojujú duševné potreby návštevníkov a to tak, že sa oboznámia so spôsobom života obyvateľov v danom mieste, hodnotami ich života a kultúrnym dedičstvom.

Kultúra v čase globalizácie prináša mnoho kultúrno-spoločenských, ekonomických a environmentálnych prínosov pre dnešnú spoločnosť. Usporiadatelia kultúrnych podujatí, kultúrne organizácie, galérie a múzeá tvoria kultúrny sektor. Oblastné organizácie cestovného ruchu, cestovné kancelárie, agentúry a pod. sú tvorcami sektora cestovného ruchu. Tieto sektory spolunažívajú na strane ponuky. Dopyt je tvorený domácimi a zahraničnými spotrebiteľmi. Na hranici dopytu a ponuky vystupuje miestne obyvateľstvo. Rôznorodosť, spolu s nepravidelnosťou a chýbajúcou kooperáciou na strane ponuky, je jedným z problémov dlhodobej zaostalosti cestovného ruchu na Slovensku.⁷

V priemysle cestovného ruchu je najdôležitejším segmentom práve kultúrny cestovný ruch. Z odhadov vyplýva, že približne 40-50% objemu cestovného ruchu je spojených s kultúrou a kultúrnym dedičstvom. Podieľa sa na vytváraní príjmov

⁵ NOVACKÁ, E.: *Cestovný ruch, technika služieb, delegát a sprievodca*, Bratislava: Ekonóm, 2014. str. 21. ISBN: 978-80-225-3948-7

⁶ BENČIČ, S.: *Kultúrny turizmus*, Bratislava: Progressus Slovakia, 2007. str. 12. ISBN: 978-80-969642-2-2

⁷ ZIMA, R.- DUBSKÁ, M.: *Kontexty kultúry a turizmu. Marketing v kultúrnom cestovnom ruchu*, Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, 2012. str. 24. ISSN: 1337-7760

a zabezpečuje vysoký objem hrubého domáceho produktu (HDP). Príťažlivosť destinácie, zvýšenie miery účasti miestneho obyvateľstva, tvorba produktu CR a uspokojenie potrieb zákazníka dosiahneme pomocou atraktívnosti kultúrnej ponuky.⁸

1.2.1 *Formy kultúrneho cestovného ruchu*

Poznáme mnoho kategórií kultúrneho CR podľa Csapóa (2012) ide o týchto sedem typov kultúrneho CR a ich produkty a aktivity:

1. heritage tourism
 - kultúrne a prírodné dedičstvo
 - hmotné: lokality UNESCO, budovy, objekty a architektonické lokality, historické a národné pamätníky,
 - nehmotné: umenie, literatúra, folklór,
 - lokality kultúrneho dedičstva: knižnice, múzeá, divadlá, zbierky, historické osobnosti, významné miesta.
2. kultúrne tematické cesty
 - široké spektrum druhov a tém: umelecké, gastronomické, spirituálne, architektonické, industriálne, minoritné, lingvistické,
3. mestský kultúrny cestovný ruch, mestské prehliadky
 - prehliadky, klasický mestský turizmus,
 - mestá a ich kreatívne priestory pre kultúrny turizmus,
 - Európske hlavné mesto kultúry.
4. tradície, etnický turizmus
 - etnická rôznorodosť,
 - tradície miestnych kultúr a spoločenstiev.
5. event, festivalový CR
 - festivaly a podujatia: hudobné, výtvarné a umelecké.
6. náboženský CR, pútnický CR
 - návšteva miest s náboženskou motiváciou,
 - návšteva náboženských miest bez náboženskej motivácie, z dôvodu kultúrnej či architektonickej hodnoty daného miesta,

⁸ DUBSKÁ, M.: *Kultúrne dedičstvo a kultúrny cestovný ruch*, Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, 2015. str. 39. ISBN: 978-80-558-0886-4

- pútnické cesty,
7. kreatívna kultúra, kreatívny CR
- tradičné umelecké a kultúrne aktivity: literatúra, múzické umenie, výtvarné umenie,
 - kultúrny priemysel: multimédia, remeslá, tlačené diela, audiovizuálna tvorba, dizajn.⁹

Základom kultúrnej ponuky v CR a primárna tvorba kultúrnych lokalít na Slovensku je podľa Tajtákovkej kultúrne dedičstvo rozdelená na:

- cieľové miesto: návštevník spoznáva objekty hmotného aj nehmotného kultúrneho dedičstva na rôznych pamiatkových územiach (kaštiele, hrady, kostoly, zámky...),
- návšteva kultúrnych zariadení: ide napríklad o návštevu múzeí, kultúrnych centier, galérií...,
- účasť na rôznych podujatiach: zaraďujeme sem výstavy, slávnosti, púte, festivaly.¹⁰

1.3 Organizácie a inštitúcie cestovného ruchu

Ide o štruktúru potrebnú na uvedenie pôvodnej formy, cieľov a plánov do prevádzky. Jej hlavnou úlohou je spojiť rôzne prvky a zainteresované strany, aby spolupracovali na dosiahnutí daného plánu. Ďalším znakom je rastúce povedomie o potrebe vnútornej alebo vonkajšej spolupráce. Aby organizácia mohla konkurovať na globálnom trhu, musí koordinovať rôzne prvky svojho odvetia cestovného ruchu, aby vytvorila obraz a produkt.

Na Slovensku bol v roku 2010 prijatý zákon č. 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu, ktorý nadobudol účinnosť 1.1.2011. Ide o snahu vytvoriť systém, ktorý bude efektívne riadiť cestovný ruch na Slovensku. Spokojnosť návštevníka je možno dosiahnuť len kooperatívnym manažmentom cestovného ruchu a spoluprácou v cieľovom mieste,

⁹ CSAPÓ, J.: *The Role and Importance of Cultural Tourism in Modern Tourism Industry*, Hungary: University of Pécs, 2012. str. 209-210 [online]. Dostupné na: <https://www.intechopen.com/>.

¹⁰ TAJTÁKOVÁ, M.: *Marketing kultúry. Vybrané problémy*, Bratislava: Ekonóm, 2006. str. 105. ISBN: 80-225-2176-0

ktorý má zabezpečiť nezabudnuteľný zážitok. Tento zákon definuje podmienky financovania organizácií cestovného ruchu, ich vznik a zánik a taktiež povinnosti a práva. Snahou oblastných a krajských organizácií cestovného ruchu by malo byť rozvíjanie cestovného ruchu, tvorba a propagácia produktov v spolupráci s čo najviac subjektmi.¹¹

Vznik manažérskych organizácií delíme na 3 úrovne, ktoré môžeme vidieť v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka č. 1 Úrovne organizácií cestovného ruchu

ÚROVEŇ	ORGANIZÁCIA
Národná	Slovenská agentúra pre cestovný ruch
Regionálna	Krajská organizácia cestovného ruchu
Lokálna/ Miestna	Oblastná organizácia cestovného ruchu

Zdroj: vlastné spracovanie, podľa DUBSKÁ, M.: Kultúrne dedičstvo a kultúrny cestovný ruch, Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, 2015. str. 21. ISBN: 978-80-558-0886-4

1.3.1 Oblastná organizácia cestovného ruchu

Podľa zákona č. 91/2010 Z. z., § 13 odseku 1 o podpore cestovného ide o právnickú osobu. Táto organizácia rozvíja cestovný ruch na svojom území, tvorí vhodné podmienky pre rozvoj CR a chráni záujmy svojich členov. Oblastné organizácie sú neziskové a teda ich výnosy sú aj ich príjmami, ktoré sa nerozdeľujú medzi členov.

Oblastná organizácia nadobúda platnosť vznikom zakladateľskej zmluvy obcí a jej prislúchajúcimi najmenej dvomi podnikateľskými subjektmi. Vznik oblastnej organizácie je podmienený založením združenia, ktoré tvorí:

- minimálne 5 obcí, na ktorých území ročne musí dosahovať počet prenocovaní návštevníkov prinajmenšom 100 tisíc v predchádzajúcom kalendárnom roku,
- podľa zákona NR SR č. 386/2011 Z. z. možno oblastnú organizáciu vytvoriť aj menej ako 5 obcí, na ktorých území ročne musí dosahovať počet prenocovaní návštevníkov v ubytovacích zariadeniach minimálne 250 tisíc v predchádzajúcom kalendárnom roku.

¹¹ VAŇOVÁ, A. a kolektív : *Metodická príručka pre oblastné organizácie cestovného ruchu na Slovensku*, Banská Bystrica: DALI-BB, s.r.o. pre Slovensko-švajčiarske združenie, 2013. str. 10. ISBN: 978-80-8141-058-1

Obec môže byť v členstve len jednej oblastnej organizácie ale v členstve oblastnej organizácie môže byť ktorýkoľvek subjekt na danom území obce. Za orgán oblastnej organizácie sa považuje valné zhromaždenie ako najvyšší orgán, ďalej ide o predstavenstvo, dozornú radu výkonného riaditeľa. Sú to orgány, ktoré sa volia na štvorročné funkčné obdobie. Najmenší členský príspevok oblastnej organizácie predstavuje 10% z členského príspevku, ktorý oblastná organizácia dostáva od obcí a komerčných subjektov.¹²

Oblastná organizácia cestovného ruchu (OOCR) je organizáciou destinačného manažmentu a marketingu (DMO), jej hlavnou úlohou je prezentovanie a propagovanie daných regiónov. Ich zameranie možno rozčleniť do 3 skupín činností podľa zákona NR SR č. 91/2010 Z. z. o podpore CR v znení neskorších doplnkov, §15 o právach a povinnostiach OOCR.

1. marketingová činnosť

- tvorba a realizácia propagácie a marketingu CR pre obec doma a v zahraničí a svojich členov,
- v spolupráci s obcou, členmi oblastnej organizácie a zástupcami odbornej verejnosti zabezpečuje prezentáciu, manažment a tvorbu produktov CR na danom území,
- zakladanie turistických informačných centier (TIC),

2. strategická činnosť

- podpora činnosti členov, ktorí tvoria a realizujú koncepcie rozvoja CR na území kde pôsobia,
- presadzovanie spoločných záujmov členov, ktorým poskytuje poradensko-konzultačné služby,
- spolupráca s obcami pri rozvoji územia, spracovanie a realizácia programov na podporu a rozvoj územia,
- organizovanie podujatí pre domácich aj zahraničných návštevníkov

¹² VAŇOVÁ, A. a kolektív : *Metodická príručka pre oblastné organizácie cestovného ruchu na Slovensku*, Banská Bystrica: DALI-BB, s.r.o. pre Slovensko-švajčiarske združenie, 2013. str. 11. ISBN: 978-80-8141-058-1

- podpora kultúrnych, športových a spoločenských aktivít; udržateľnosť kultúrneho a prírodného dedičstva,
- spracovanie a predkladanie projektov rozvoja CR a dohľad na ich realizáciu,
- podporovať trvalo udržateľný rozvoj cestovného ruchu s cieľom chrániť a udržiavať životné prostredie, rešpektovať spôsob života a vlastnícke práva miestnych obyvateľov,
- zostavovanie a realizácia koncepcie rozvoja CR,

3. administratívno-správna činnosť

- s obcami spolupracuje na vypracovaní a realizácii ročného plánu aktivít a monitorovacej správe, ktoré sa týkajú vývoja CR na ich území,
- na svojich internetových stránkach zverejňujú výročnú správu, ktorú sami zhotovili,
- inovácia integrovaného informačného systému,
- musí každoročne predkladať ministerstvu doklad o výške finančných prostriedkov prijatých z členských príspevkov v predchádzajúcom rozpočtovom roku.¹³

1.3.2 Krajská organizácia cestovného ruchu

V súlade so zákonom č. 91/2010 Z. z. je podľa § 8 odsek 1 krajská organizácia právnickou osobou. Jej úlohou je podpora a tvorba podmienok pre rozvoj CR na území daného kraja, ktorá má chrániť záujmy svojich členov.

Členstvo v krajskej organizácii cestovného ruchu (KOCR) sa skladá z vyššieho územného celku a najmenej jednej oblastnej organizácie, ktorá pôsobí na danom území. KOCR sa zriaďujú zakladateľskou zmluvou a vznikajú dňom zápisu do registra, vedeného ministerstvom. Valné zhromaždenie, predstavenstvo a výkonný riaditeľ tvoria orgány tejto organizácie. KOCR sa riadi obdobnými právami a povinnosťami ako oblastná organizácia. Na svoje činnosti organizácia poberá dotácie, ktoré im poskytuje Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky. Dotácia je v maximálnej výške 10% z úhrnu dane za

¹³ VAŇOVÁ, A. a kolektív : *Metodická príručka pre oblastné organizácie cestovného ruchu na Slovensku*. Banská Bystrica: DALI-BB, s.r.o. pre Slovensko-švajčiarske združenie, 2013. str. 11. ISBN: 978-80-8141-058-1

ubytovanie v obciach, ktoré sú členmi oblastnej organizácie a tá je členom krajskej organizácie.¹⁴

Činnosťami KOČR sú napríklad:

- tvorba a realizovanie marketingovej činnosti spojená s propagáciou cestovného ruchu,
- príprava podujatí a atrakcií pre obyvateľov aj návštevníkov,
- podpora činnosti členov a spolupráca pri tvorbe pri realizácii a tvorbe „*Koncepcie rozvoja cestovného ruchu*“ na území vyššieho územného celku (VÚC),
- zhotovovanie a uskutočňovanie *Ročného plánu aktivít krajskej organizácie* v spolupráci s VÚC,
- vyhotovovanie rozpočtu, ktorý následne schvaľuje najvyšší orgán krajskej organizácie,
- zostavenie a zverejnenie výročnej správy na internetových stránkach.¹⁵

1.3.3 Turistické informačné centrá

Turistické informačné centrum je dôležitou súčasťou na podporu rozvoja cestovného ruchu v danej destinácii. Kedysi sa na Slovensku používal názov „Turistická informačná kancelária“, ktorý sa zmenil podľa zákona č. 415/2013 z roku 2013. Týmto zákonom sa dopĺňa a mení zákon č. 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu a názov sa premenoval na „Turistické informačné centrum“. Významnú úlohu zohrávajú v komunikácii podstatných informácií, ktoré poskytujú návštevníkom a od návštevníkov k zodpovedným inštitúciám. Priamym kontaktom s návštevníkmi môže ako jediná organizácia priamo reagovať na ich neustále sa meniace požiadavky. Zhromažďovaním týchto požiadaviek a informácií inovuje ponuku cestovného ruchu, zvyšuje tým jeho udržateľnosť a konkurencieschopnosť.

¹⁴ VAŇOVÁ, A. a kolektív : *Metodická príručka pre oblastné organizácie cestovného ruchu na Slovensku*, Banská Bystrica: DALI-BB, s.r.o. pre Slovensko-švajčiarske združenie, 2013. str. 12. ISBN: 978-80-8141-058-1

¹⁵ Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky, sekcia cestovného ruchu.: *Register organizácií cestovného ruchu*. [online]. Bratislava, 2021. Dostupné na: <https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/cestovny-ruch-7/register-organizacii-cestovneho-ruchu/register-oblastnych-organizacii-cestovneho-ruchu>

V roku 2017 boli na Slovensku po prvýkrát určené funkcie a typy TIC, ktoré vychádzajú z podmienok Asociácie informačných centier Slovenska (AiCES).¹⁶

Tabuľka č. 2 Funkcie a činnosti TIC

FUNKCIA	ČINNOSŤ
Propagačná	- prezentovať a propagovať destináciu
Kontrolná	- návštevníkom pomôcť pri vyhľadávaní cieľov ich návštevy - upozorniť na environmentálne aspekty daných atrakcií
Orientačná	- regulovať pohyb návštevníkov po atrakciách - poskytnúť spätnú väzbu pre informačné centrá o potrebe zmien pri navrhovaní nových trás, produktov a služieb
Substitučná	- zavádzať nové informačno-komunikačné technológie v prevádzkach TIC - predávať suveníry a tématické prehliadky, ktoré organizujú sprievodcovia TIC

Zdroj: vlastné spracovanie, podľa: FRAŇOVÁ, I. a kolektív: Analytická štúdia Sektoru informačných centier na Slovensku, návrh optimálneho fungovania turistických informačných centier. [online]. Nitra. 2017, str. 9. Dostupné na: https://aices.sk/wp-content/uploads/2018/10/analyticka_studia_aices_1.pdf

Typy informačných centier

V rámci Slovenska môžeme informačné centrá rozdeliť na 4 typy a to na:

1. Turistické informačné centrum – jeho úlohou je návštevníkom ponúkať presné informácie o konkrétnej destinácii,
2. Mestské informačné centrum – návštevníci tu nájdu informácie aj mimo cestovného ruchu ako napríklad prehľad podujatí či predaj vstupeniek na rôzne podujatia v danom regióne,
3. Návštevnícke informačné centrum – nachádza sa na miestach s vysokou návštevnosťou kultúrnych, športových a turistických atrakcií alebo na významných dopravných trasách (letiská, železnice),
4. Uvítacie informačné centrum – sú založené najmä pre zahraničných turistov, ktorí vyhľadávať informácie o konkrétnej destinácii a nachádzajú sa predovšetkým na diaľničných prechodoch.¹⁷

¹⁶ VAŇOVÁ, A. a kolektív : *Metodická príručka pre oblastné organizácie cestovného ruchu na Slovensku*. Banská Bystrica: DALI-BB, s.r.o. pre Slovensko-švajčiarske združenie, 2013. str. 60. ISBN: 978-80-8141-058-1

2 Predpoklady vytvorenia kultúrno-poznávacej cesty vo vybranom regióne

Región Horný Zemplín má vysoké predpoklady pre tvorbu historicko-poznávacích ciest. V minulosti v regióne pôsobili významné rodiny, ktoré po sebe zanechali rôzne druhy pamiatok. Príkladom sú hrady, kaštiele či drevené chrámy, ktoré sú v dnešnej dobe veľmi vyhľadávaným produktom cestovného ruchu. Kultúrne cesty sú tvorené práve za účelom spoznávania týchto pamiatok, ich architektúry a rodov, ktoré ich budovali.

2.1 Región Horný Zemplín

Región Horný Zemplín je situovaný na severovýchode Slovenskej republiky a spadá pod Prešovský samosprávny kraj. Na severe hraničí s Poľskom, na západe so Šarišom, na východnej strane s Ukrajinou a na juhu prechádza do regiónu Dolného Zemplína. Región má rozlohu 2 755 km², je tvorený 5 mestami, 181 obcami, 1 národným parkom, 39 prírodnými rezerváciami a 2 vodnými dielami. V centre regiónu sa nachádza najstaršie a najväčšie mesto regiónu Horný Zemplín a to Humenné. Do regiónu patria aj okresy Medzilaborce, Snina, Vranov nad Topľou a Stropkov.

Medzi základné atribúty Horného Zemplína bezpochyby patrí kultúra, história, príroda a tiež vodné plochy.

2.1.1 Prírodné pamiatky

Horný Zemplín má prevažne hornatý terén s množstvom údolí, riek a vzácných lesov. Rozprestierajú sa tu svahy Vihorlatu, Polonín a na východnej strane ležia Slanské vrchy.

Najznámejšími sú Bukovské vrchy s najvyšším bodom tohto regiónu, vrchu Kamenec, ktorý sa nachádza vo výške 1221 metrov nad morom. Územie regiónu pokrýva aj Laborecká vrchovina. V Bukovských vrchoch sa rozprestiera národný park Poloniny so známymi pralesmi Stužica, Havešová a Rožok. Tieto pralesy nájdeme na zozname

¹⁷ FRAŇOVÁ, I. a kolektív: *Analytická štúdia Sektoru informačných centier na Slovensku , návrh optimálneho fungovania turistických informačných centier. [online].* Nitra, 2017, str. 11. Dostupné na: https://aices.sk/wp-content/uploads/2018/10/analyticka_studia_aices_1.pdf

svetového dedičstva UNESCO od roku 2007 v kategórii Karpatské bukové pralesy a staré bukové lesy Nemecka. Turisti môžu zamieriť aj na vyhliadkové veže, ktoré ponúkajú krásne výhľady na okolie. Vyhliadková veža Zlatník, Kyčera, Stropkov

Región Horný Zemplín ponúka turistom aj niekoľko turistických trás či náučných chodníkov. Priblížime si niekoľko z nich.

- **Turistická trasa Vladiča-Čeremchy** – Trasa začína v obci Vladiča v Stropkovskom okrese a končí v poľskej obci Čeremchy. Delí sa na tri časti, prvá vedie z Vladiče na Mostkov, kde sa môžeme kochať nádhernými výhľadmi. Ďalej sa pokračuje na Sedlo pod Beskydom a odtiaľ sa ide až priamo do Čeremchy. Trasa má celkovo 12 kilometrov a jej trvanie je približne 3 hodiny.
- **Trasa Hostice-Zvonica pod vrchom Skory** – Cesta začína v obci Hostice a vedie po lesnej ceste, ktorá je obohatená informačnými panelmi. Témou trasy je pripomenutie si vojenských bojov v okolí obce. Zakončená je drevenou 6 metrovou zvonickou na vrchu Skory, ktorý je vo výške 814 metrov nad morom. Zvonica je postavená na počesť vojaka, ktorí bojovali v okolí dediny Hostice. Celková dĺžka je 13 kilometrov a zdolať sa dá za 3 až 4 hodiny.
- **Lesnícky náučný chodník Bila Hura** – Celoročne prístupný náučný chodník, ktorý sa nachádza v blízkosti mesta Vranov nad Topľou. Dĺžka trasy je 2,5 kilometra a trvanie by nemalo presiahnuť 1,5 hodiny. Cesta začína pri kostole Františka z Assisi, kde nájdeme originál plastiky svätého Jána Nepomuckého a Panny Márie s Ježiškom z roku 1770. Trasa má 10 zastávok, na ktorých sa dozvedáme informácie o lesnej pedagogike, drevinách či faune a flóre. Disponuje vyhliadkou na okolie Vranova nad Topľou a končí sa zastávkou Na Hrunku. Zdolanie náučného chodníka sa odporúča zakončiť návštevou Baziliky Minor Narodenia Panny Márie vo Vranove nad Topľou, ktorá je známym pútnickým miestom.
- **Humenský Sokol** – Ide o známu národnú prírodnú rezerváciu v časti Podskalka. Rezerváciou vedie okružný náučný chodník. S dĺžkou 3,5

kilometra a trvaním asi tri hodiny. Červená skala je najvyššie položeným miestom rezervácie s nadmorskou výškou 447 metrov. Poskytuje výhľady na okolie Humenného a dokonca aj na Jasenovský hrad. V rezervácií sa nachádza aj jaskyňa Dúpna a rôzne skalné útvary.

2.1.2 Kultúrno-historické pamiatky

Región nevyniká len svojou prírodou ale aj kultúrno-historickými pamiatkami, ktorých je veľmi veľa a preto si spomenieme iba zopár.

Známymi sú zrúcaniny hradov Jasenov, Brekov a Čičva, ktoré bližšie opisujeme v kapitole 4. Unikátne sú aj drevené chrámy, ktorých je najviac v Sninskom okrese. Drevené chrámy boli postavené v 18. storočí bez použitia jediného klinca. Majú výnimočnú architektúru a ich interiér je bohato zdobený. Obce, kde sa drevené kostolíky nachádzajú sú Jalová, Topoľa, Ruský Potok, Uličské Krivé, Šmigovec, Hrabová Roztoka a Kalná Roztoka. Prepojené sú Cyklistickým chodníkom ikon ale aj turistickým Chodníkom ikon. Trasa vedie z Topole cez Ruský Potok do Uličského Krivého. Drevené chrámy ponúkajú nočné vstupy so sprievodcami a počas dňa sa v chrámoch konajú bohoslužby podľa rozpisov, ktoré je dobré si overiť deň vopred.

K najviac navštevovaným pamiatkam patrí Vihorlatské múzeum v Humennom a Múzeum moderného umenia Andyho Warhola v Medzilaborciach.

Na území regiónu nájdeme celkovo štyri kaštiele, ktorými sú Humenský kaštieľ so skanzenom, Kaštieľ Stropkov, Kaštieľ s archeoparkom v Hanušovciach nad Topľou a Sninský kaštieľ.

2.1.3 Vodné plochy

Vyhľadávanými miestami na rekreáciu v danom území sú jednoznačne vodné plochy. Najznámejšou je vodná nádrž Domaša, ktorá bola postavená pred vyše päťdesiatimi rokmi. Ponúka široký výber vodných športov, požičovňu lodiek a vodných bicyklov. Známa je výletná loď Bohemia, ktorej plavba trvá 80 minút a je spojená

s nahrávkou „História vodného diela v kontexte doby“. Ďalej tu nájdeme biokúpalisko v oblasti Sninských rybníkov a množstvo ďalších kúpalísk vhodných na letnú rekreáciu.¹⁸

2.2 Šľachtický rod Drugetovcov

V tejto kapitole sa zaoberáme šľachtickým rodom Drugetovcov od ich príchodu na územie Uhorska až po vymretie rodu.

2.2.1 Pôvod Drugetovskej rodiny

V histórii bol prvý krát rod Drugetovcov zmienený v roku 1267. Pôvodom francúzsky šľachtický rod patril k sprievodu Karola I. z Anjou, ktorý v roku 1266 dobyl Sicílske kráľovstvo. Takto sa pôvodom francúzsky šľachtický rod dostal do Neapolského kráľovstva. Ako prvý sa v kronikách spomína Mikuláš Druget s manželkou. Uvádza sa, že bol dôležitý človek a verný služobník v službách kráľa Karola I. z Anjou. Mikuláš Druget s manželkou mali dvoch potomkov a to synov Jána I. Drugeta a Filipa I. Drugeta. Pri získavaní informácií o rode Drugetovcov vo Francúzsku nám môže pomôcť šľachtické rodové meno de Merloto. Merloto vzniklo odvodením od slova merle, čo po francúzsky znamená drozd. Na erboch Drugetovcov aj Merlotovcov môžeme sledovať práve tieto drozdy, čo je dôkazom prepojenia týchto rodov z Itálie, až na uhorských Drugetovcov.¹⁹

Slovenský polyhistor Matej Bel opísal rodinu Drugetovcov takto: „*Drugetovci pracovali s veľkým zaničením a usilovnosťou pri obnovovaní spustošeného kráľovstva. A keďže od tých čias jeho potomci, ktorí pochádzali z tak ušľachtilého rodu, chránili tieto cnosti svojou krvou a rovnakou snahou a láskou k vlasti, nechýbali medzi nimi viacerí, ktorí sa zapísali do večnej pamäti kráľa, kráľovstva a potomkov tým, že boli povýšení do rovnako vysokej hodnosti.*“²⁰

¹⁸ Oblastná organizácia cestovného ruchu Horný Zemplín a Horný Šariš. [online]. Dostupné na: <https://www.hornyzemplin.sk/tic-horny-zemplin/>

¹⁹ LENČIŠ, Š.: Šľachtický rod Drugetovcov z Humenného. Humenné, Miestny odbor Matice slovenskej a Vihorlatské osvetové stredisko v Humennom, 2003.str. 11-14. ISBN: 80-967302-5-8

²⁰ BEL, M.: Zemplínska stolica. Bratislava, 1999. str. 189.

2.2.2 Príchod a usadenie Drugetovcov v Uhorsku

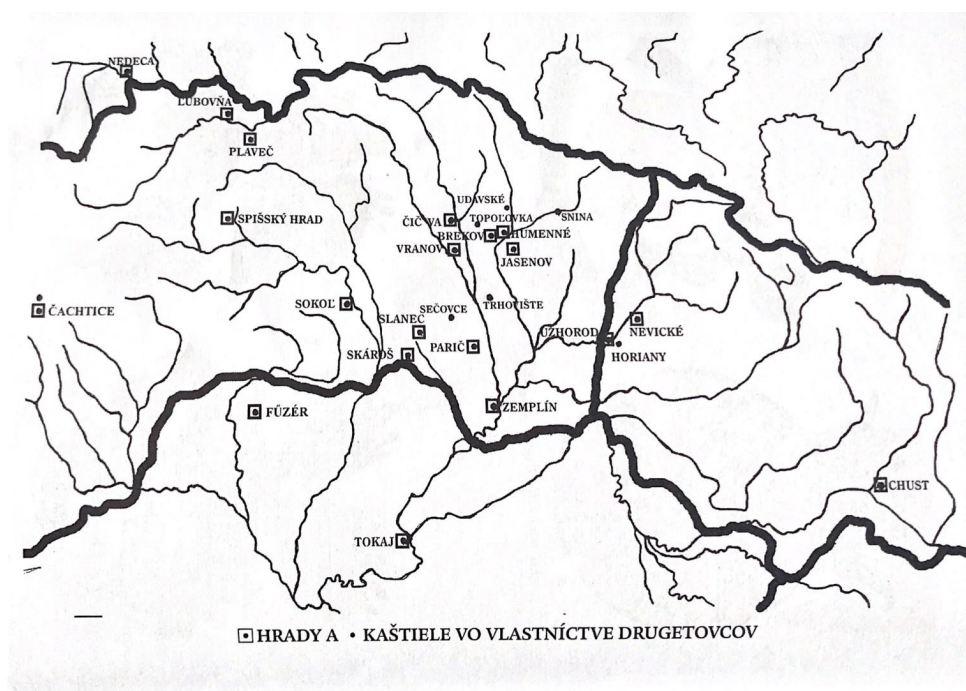
Uhorská šľachta v roku 1301 pozvala vtedy len dvanásť ročného Karola do Ostrihomu, kde ho korunovali za kráľa. V skutočnosti nadobudol moc v Uhorsku oveľa neskôr. Boje so šľachtickými rodmi Kósegiovcov v Zadunajsku, Kanovcov v Sedmohradsku, Šubičovcov v Chorvátsku a Dalmácii, Čákovcov na západnom Slovensku a Abovcov-Omodejovcov na východnom Slovensku trvali ešte roky. Práve tieto šľachtické rody panovali na rozľahlých územiach a vládli v nich ako by im patrili.

Uznaným kráľom sa stal až v roku 1307. Počas jeho vládnutia sa Uhorsko zaradilo medzi vyspelé stredoeurópske krajiny. Musel však čeliť svojim odporcom. Preto potreboval vo svojich službách spoľahlivých ľudí. Medzi jeho zverencov patrili grófske rodiny ako napríklad Séčeniovci, Debrecéniovci a Görgeiovcí. Z cudzích rodín to boli predovšetkým Drugetovci, ktorí s ním prišli z Itálie.

V roku 1317 Karol Róbert odobral majetky nevernému šľachticovi Petrovi Pečeňovi a daroval ich Filipovi I. Drugetovi. Daroval mu hrad Zemplín, dediny na severe Zemplínskej župy medzi, ktoré patrila aj dedina Humenné. V dnešnom humenskom okrese to boli aj dediny Jasenov, Ptičie, Kamenica, Snina, Modra, Stakčín, Zubné, Jankovce, Hankovce, Hažín, Lackovce, Kajňa, Udavské a Ohradzany. V tej istej dobe získal Filip I. aj hrady v Ľubovni, Plavči, Brekove, Trebišove a na Spiši. Na začiatku 14. storočia boli tieto majetky s Humenným dominantou vlastníctva Drugetovcov a patrili im vyše 400 rokov. Ich majetky sa postupom času neustále zväčšovali v listine z roku 1453 sa uvádza 71 obcí, 14 hradov a jeden kaštieľ. V roku 1684 rod vymrel Žigmundom II. Drugetom.²¹

²¹ LENČIŠ, Š.: *Šľachtický rod Drugetovcov z Humenného. Humenné, Miestny odbor Matice slovenskej a Vihorlatské osvetové stredisko v Humennom, 2003. str. 17-24 . ISBN: 80-967302-5-8*

Obrázok č.1 Mapa pamiatok vo vlastníctve Drugetovcov v Uhorsku

Zdroj: LENČIŠ, Š.: Šľachtický rod Drugetovcov z Humenného. Humenné: Miestny odbor Matice slovenskej a Vihorlatské osvetové stredisko v Humennom, 2003. str. 154. ISBN: 80-967302-5-8

2.3 Oblastná organizácia cestovného ruchu Horný Zemplín a Horný Šariš

V regióne Horný Zemplín sa nachádza Oblastná organizácia cestovného ruchu Horný Zemplín a Horný Šariš so sídlom v Malej Domaši. Organizácia vznikla 24. februára 2012 a založená bola desiatimi členmi. Aktuálnymi členmi tejto organizácie sú mestá Humenné, Medzilaborce, Snina, Stropkov, Vranov nad Topľou a Gíraltove. K členom patria aj obce Nová Sedlica, Runina, Ulič, Vladiča, Zámutov, Bžany, Holčíkovce, Kvakovce, Malá Domaša, Nová Kelča a Zemplínske Hámre. Podnikateľské subjekty a občianske združenia, ktoré majú členstvo v OOCR Horný Zemplín a Horný Šariš sú Hotel Alibaba, Vihorlat resort, Bike Team Vranov nad Topľou, Hotel & Restaurant Zelená

Lagúna, Monica Camp & Glam, Hotel Zátoka, Hotel Alfa, Pizéria Palermo, Autokemp Tišava, Garden Hotel Domaša. Finančná podpora je realizovaná prostredníctvom Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky.²² Primárnou úlohou organizácie je sieťovať jednotlivé atraktivity a produkty CR, tak aby udržali návštevníka v území čo najdlhšie. Aktuálne organizácia pracuje na stratégií rozvoja CR v území, ktorá by mala bližšie zadefinovať smerovanie celej destinácie. Organizácia taktiež aktívne spolupracuje s aktérmi CR na území, ide hlavne o informačné centrá.

Tabuľka č.3 Zoznam informačných centier v regióne Horný Zemplín

OKRES	NÁZOV
Humenné	TIC Humenné
Snina	Informačné stredisko Správy Národného parku Poloniny
	TIC Zemplínske Hámre
	Turistické infocentrá v obciach Uličskej Doliny
	TIC Ubl'a
	TIC v Osadnom
	Turisticko-informačná kancelária pri CA UNITUR Snina
	TIC v RO Sninské Rybníky
Svidník	Regionálne informačné centrum v Gíraltovciach
Medzilaborce	-
Vranov nad Topľou	Mestské informačné centrum pri CK Prima
Stropkov	TIC Stropkov
	TIC Vladiča

Zdroj: vlastné spracovanie, podľa: Oblastná organizácia cestovného ruchu Horný Zemplín a Horný Šariš. [online]. Dostupné na: <https://www.hornyzemplin.sk/tic-horny-zemplin/>

Ich úlohou je turistom poskytovať v danom mieste informácie o turistických trasách, atraktivitách, akciách, možnostiach dopravy a ubytovania. V ich priestoroch

²² Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky, sekcia cestovného ruchu.: Register organizácií cestovného ruchu. [elektronický zdroj] Bratislava. 2021. Dostupné na: <https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/cestovny-ruch-7/register-organizacii-cestovneho-ruchu/register-oblastnych-organizacii-cestovneho-ruchu>

návštevníci nájdu propagačné materiály, suveníry, mapy či pohľadnice. Ponúkajú možnosť pripojiť sa na dostupnú wifi sieť alebo využiť bezplatné parkovanie v ich blízkosti. Niektoré z nich ponúkajú možnosť vypožičania bicyklov.

2.3.1 Stratégia rozvoja cestovného ruchu destinácie Horný Zemplín

Oslovené zainteresované subjekty navrhli odporúčania na zlepšenie rozvoja cestovného ruchu v danom regióne. Odporúčajú zlepšiť najmä propagáciu destinácie, vybudovať infraštruktúru, zlepšiť spoluprácu, ponúkať produkt destinácie ako zážitok, ako aj zamerať sa na cyklotrasy.

Oslovení návštevníci odporúčajú zlepšenie marketingovej komunikácie (propagácie) destinácie, zlepšenie dopravnej dostupnosti, budovanie infraštruktúry a elektronického marketingu.

Vízia OOCR Horný Zemplín a Horný Šariš

Destinácia Horný Zemplín je konkurencie schopná na domácom trhu cestovného ruchu a vďaka jedinečnému prírodnému prostrediu, kultúrnym atraktivitám cestovného ruchu a uvedomelému plánovaniu dosahuje rozvoj cestovného ruchu v súlade s princípmi udržateľného rozvoja.

Ciele OOCR Horný Zemplín a Horný Šariš

1. Udržať stálych a prilákať nových návštevníkov.
2. Zvýšiť počet prenocovaní a predĺžiť dobu pobytu.
3. Zvýšiť pridanú hodnotu a význam cestovného ruchu pre región.
4. Hľadať rovnováhu medzi rastom návštevnosti a ochranou prírodných a kultúrnych atraktivít cestovného ruchu.

Strategické zámery

Tvorba autentických a udržateľných produktov cestovného ruchu a ich komunikácia

Úlohami tohto zámeru sú:

- vytvoriť produkty v súlade so stanovenými produktovými líniami
- monitorovanie vplyvu rozvoja cestovného ruchu v území vzhľadom na stanovené ciele

- zvýšiť prepojenie tradičných a digitálnych nástrojov marketingu s využitím konceptu „návštevníckej cesty“
- zavedenie oficiálneho hashtagu destinácie
- vytvorenie novej webstránky destinácie
- výber a komunikácia na správnych sociálnych médiách

Zabezpečenie inštitucionálnej podpora rozvoja cestovného ruchu

Úlohami tohto zámeru sú:

- komunikácia a výmena informácií OOCR v území a spolupráca s AOCR
- špecializácia kompetencií a profesionalizácia spolupráce s KOOCR Severovýchod Slovenska
- profesionalizácia činností manažérskej organizácie zvýšením počtu zamestnancov

Uskutočňovanie interného marketingu destinácie

Úlohami tohto zámeru sú:

- iniciovanie a prezentácia výhod členstva v organizácii
- pravidelné informovanie zainteresovaných subjektov
- konzultovanie a zisťovanie názorov zainteresovaných subjektov
- angažovanie zainteresovaných subjektov
- zastupovanie záujmov miestnych obyvateľov

3 Ciel' a metódy záverečnej práce

V tejto časti vymedzíme ciele, metodiku a metódy skúmania záverečnej práce. Ciele delíme na hlavné a čiastkové. Analyzovať budeme nasledovné pamiatky Kaštieľ Snina, Hrad Jasenov, Humenský kaštieľ, Brekovský hrad a Hrad Čičva. Jednotlivé pamiatky sme zvolili z dôvodu, že sú historický späté so šľachtickým rodom Drugetovcov a nachádzajú sa v regióne Horný Zemplín.

Primárnym cieľom bakalárskej práce je vytvorenie kultúrno-poznávacej cesty po časti regiónu Horný Zemplín. Tento nový produkt cestovného ruchu, môže značne posilniť kultúrny turizmus v danom regióne a prilákať nových zahraničných ako aj domácich návštevníkov.

Predpokladom naplnenia primárneho cieľa je stanovenie a následná realizácia čiastkových úloh reprezentujúcich parciálne ciele, ktoré možno vymedziť nasledovne:

- Zhrnutie teoretických vedomostí zameraných na kultúrny cestovný ruch
- Zrealizovanie spolupráce s Oblastnou organizáciou cestovného ruchu Horný Zemplín a Horný Šariš
- Analýza regiónu, jeho primárneho potenciálu a predpokladov pre rozvoj kultúrneho turizmu.
- Historické skúmanie rodiny Drugetovcov a ich pamiatok, ktoré im kedysi patrili a existujú dodnes.
- Analýza stratégie rozvoja Oblastnej organizácie cestovného ruchu Horný Zemplín a Horný Šariš.

3.1 Metodika práce a metódy skúmania

Záverečná práca je zložená z dvoch základných častí, ktorými sú teoretická a praktická časť. Práca sa začína teoretickou časťou, ktorá sa prelína do praktickej časti, kde sú uvedené dosiahnuté výsledky a závery našej práce.

Teoretická časť sa zaoberá problematikou cestovného ruchu so zameraním na kultúrny turizmus a organizácie cestovného ruchu. V tejto časti sme využívali informácie s literatúry hlavne slovenských ale aj zahraničných autorov.

Praktická časť pozostáva z návrhu kultúrno-poznávacjej cesty po stopách rodu Drugetovcov v regióne Horný Zemplín. Bližšie opisujeme jednotlivé pamiatky, ich históriu a stav v súčasnosti. V tejto časti sme využili aj riadený rozhovor s výkonnou riaditeľkou Oblastnej organizácie cestovného ruchu Horný Zemplín a Horný Šariš Mgr. Michaelou Zdražilovou a riadený rozhovor s pracovníčkou turistického informačného centra v meste Humenné.

Pri vypracovávaní skúmanej problematiky sme využili metódy analýzy, syntézy, indukcie a dedukcie.

Metódu analýzy sme v práci využili pri zisťovaní predpokladov rozvoja kultúrneho turizmu, ktorú sme spojili s analýzou strategického dokumentu Oblastnej organizácie cestovného ruchu Horný Zemplín a Horný Šariš.

Pomocou metódy syntézy sme spojili všetky získané informácie, ktoré vedú k naplneniu nášho cieľa a to k vytvoreniu kultúrno-poznávacjej cesty.

V teoretickej časti sme využili metódu dedukcie, kde sme cestovný ruch rozdelili na konkrétne druhy a formy. Taktiež sme túto metódu využili pri kultúrnom cestom ruchu.

Ďalšou metódou bola indukcia, ktorú sme využili pri vyberaní konkrétnych pamiatok, čím sme navrhli celkovú kultúrno-poznávaciu cestu.

V praktickej časti sme využili aj kvalitatívny prieskum metódou riadeného rozhovoru.

4 Výsledky práce a diskusia

Na dosiahnutie našich cieľov záverečnej práce sme využili praktickú časť, v ktorej sme navrhovali kultúrno-poznávaciu cestu. Táto cesta je situovaná v regióne Horného Zemplína na východe Slovenska, ktorá je zameraná na pamiatky šľachtického rodu Drugetovcov.

Pomocou riadeného rozhovoru s výkonnou riaditeľkou Oblastnej organizácie cestovného ruchu Horný Zemplín a Horný Šariš, sme sa dozvedeli bližšie informácie o vízií organizácie a o strategickom rozvoji kultúrneho turizmu destinácie.

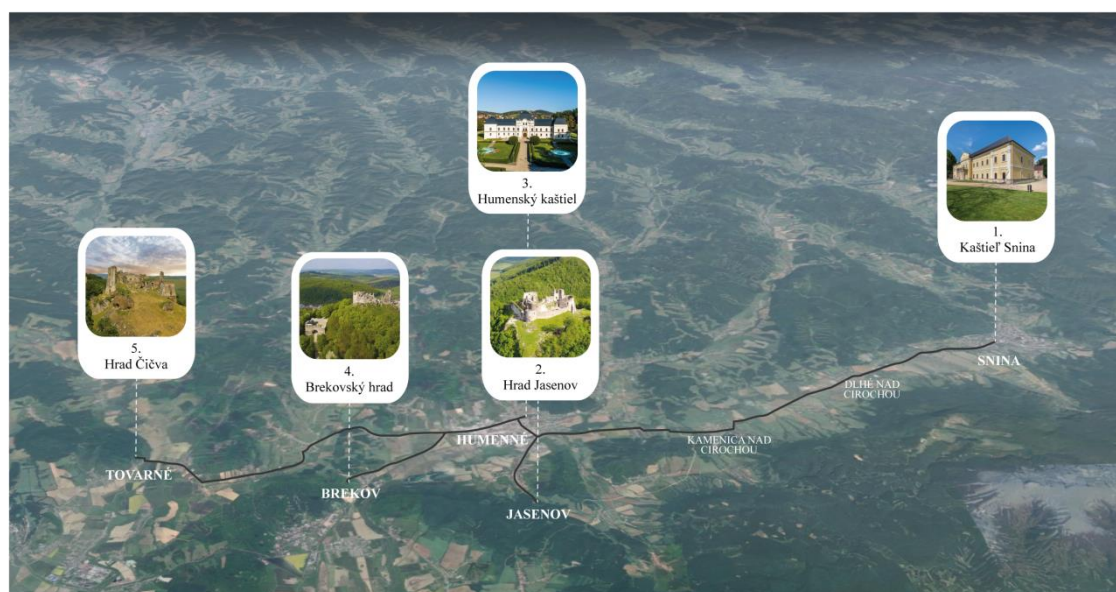
4.1 Kultúrno-poznávacia cesta po stopách šľachtického rodu Drugetovcov

Naša kultúrno-poznávacia cesta po stopách šľachtického rodu Drugetovcov poukazuje na kultúrne dedičstvo, ktoré po sebe zanechal známy šľachtický rod pôvodom z Francúzska.

Zamerali sme sa na pamiatky v regióne Horný Zemplín na severovýchode Slovenska. Zvláštnosťou je, že samotný rod uvedené pamiatky nepostavil, ale získal za vernosť a pomoc Karolovi Róbertovi, uhorskému kráľovi, alebo sobášom členov šľachtických rodín.

Kultúrno-poznávacia cesta pozostáva celkovo z piatich zastávok. Začiatok našej cesty je v meste Snina a koniec cesty sa nachádza v obci Sedliská na hrade Čičva. Pamiatky pozostávajú z troch hradov a dvoch kaštieľov v regióne Horný Zemplín. Ide o jednodňový výlet, kde sme navrhli tri spôsoby dopravy. Každý spôsob dopravy je určený pre iný segment klientely. Prvým spôsobom je doprava osobným automobilom, ktorá je vhodná pre rodiny s deťmi prípadne pre seniorov. Druhým spôsobom je doprava autobusom určená pre stredné školy so zameraním na históriu a umenie, univerzity so zameraním na históriu a umenie, taktiež pre univerzity tretieho veku. Posledným spôsobom je cyklotrasa, ktorá je vhodná pre milovníkov športu a kultúry zároveň. Jednodňová kultúrno-poznávacia cesta je vhodná na letnú sezónu.

Obrázok č. 2 Mapa návrhu kultúrno-poznávacjej cesty

Zdroj: vlastné spracovanie

Zastávka č. 1

Trasa začína v meste Snina, kde navštívime klasicistickú budovu kaštieľa. Prehliadky sa môžu konať individuálne alebo organizovane. Vstup do kaštieľa je bezplatný.

Začiatkom 14. storočia bola Snina poddanskou osadou Drugetovcov, ktorí ho vlastnili až do 17. storočia. Valentín Druget postavil v tomto storočí drevený kaštieľ, ktorý zbúrali a na jeho mieste grófka Terézia von Dernáthová postavila murovaný kaštieľ v roku 1781. Ide o dvojpodlažnú budovu s množstvom miestností.

Priestrannou chodbou sa dalo na nádvorie kaštieľa prejsť aj konským záprahom. Kaštieľ disponoval podzemím, kde sa nachádzali veľké pivnice, pec na chlieb a kúpeľňa. Budova kaštieľa je situovaná v parku, kde kedysi bolo množstvo exotických rastlín privezených z ďalekého Holandska. Časť tohto parku sa zachovala dodnes.

Na nádvorí je umiestnená fontána a železná socha Herkula z roku 1841, ktorá bola zrekonštruovaná a zachovala sa dodnes. Symbolizuje muža s kyjakom v ruke ako bojuje proti hydre lernskej. Kaštieľ od roku 2009 patrí mestu Snina. Pri kaštieli nájdeme galérie, mestskú knižnicu či muzeálne expozície. Známa je stála expozícia Ozveny Sniny, ktorá poukazuje na históriu tohto mesta.

Zastávka č. 2

Ďalšou zástavkou je zrúcanina hradu Jasenov, kde je možná organizovaná prehliadka po oslovení historikov. Hrad je možno navštíviť celoročne.

V zalesnenej prírode, v blízkosti mesta Humenné sa na vrchole kopca nachádzajú zrúcaniny hradu Jasenov. Spolu s Brekovským hradom tvorili cestu z Humenného smerom na juh. Obec Jasenov spolu s hradom sa prvýkrát zmieňujú v 1328. Jasenovský hrad pravdepodobne postavili prví známi humenský zemepáni Pečeňovci a to po tatárskom v páde na obec. Po bitke pri Bačkove v roku 1317 sa hrad dostal do rúk rodu Drugetovcov, ktorí ho vlastnili do polovice 17. storočia.

V súčasnosti tam môžeme nájsť iba horný hrad so šijovou vežou a palácom, je pôdorysom prispôsobený terénu. Originálny neveľký vnútorný hrad s malou štvorcovitou vežou bol rozšírený o renesančné opevnenie v hradnom areály, ktorého súčasťou bola delová bašta a systém obranných chodieb. Na najzraniteľnejšej juhozápadnej a západnej strane sa nachádzali rôzne strieľne a delové otvory, ktoré boli umiestnené na delových baštách. Pri vstupnej bráne sa nachádzala malá okrúhla bašta.

Dodnes sa pomerne zachovalo kamenné ostenie vstupnej brány a taktiež veža či zvyšky múrov.

V 16. storočí nastala hospodárska kríza v dôsledku vojny Ferdinanda I. Habsburského s Jánom Zápoľským. Drugetovci v tom čase viedli nákladný život a postupne im dochádzali finančné prostriedky. Na príkaz Gabriela Drugeta sa rozhodli raziť falošné mince. Majster Mikuláš Druget viedol falšovateľskú dielňu a po niekoľkých sťažnostiach majstra zadržali. Za falšovanie bol popravený na námestí v Prešove, v roku 1551.

Najväčšie škody hrad utrpel po dobytí Jurajom Rákocim v roku 1644. Za národnú kultúrnu pamiatku bol Jasenovský hrad vyhlásený v roku 1963. Obec Jasenov spoločne so Združením na záchranu Jasenovského hradu usilovne pracujú na jeho obnove. Z obce je možné sa k hradu dostať po turistickej značke modrej a žltej farby. Hrad poskytuje krásne výhľady na okolitú prírodu.

Zastávka č. 3

Tretou pamiatkou trasy je Humenský kaštieľ. Expozície Vihorlatského múzea v budove kaštieľa sú turistom prístupné počas pracovných dní od 09:00 do 15:00 hodiny. Pre návštevníkov je v ponuke aj prehliadka v umelecko-historickej expozícii. Za kaštieľom

sa nachádza skanzen ľudovej architektúry a bývania. Dominantou areálu je drevený chrám sv. Michala Archanjela, ktorý sa tu nachádza od roku 1974.

História mesta Humenné je spätá s rodinou Petra Pečeňa a od roku 1323 s rodom Drugetovcov. Drugetovci si z mesta postupne vybudovali svoje sídlo, išlo o najväčšie feudálne panstvo na Slovensku. Prvé zmienky o kaštieli sú z roku 1449, kde sa uvádza, že budova mala pôdorys v tvare štvorca s centrálnym dvorom.

Historici sa domnievajú, že na prelome 13-14. storočia mohol na mieste terajšieho kaštieľa stáť stredoveký hrad. Išlo o hrad, ktorý bol obklopený vodnou priekopou. Voda v priekope pochádzala z Kudlovského potoka, ktorý dodnes preteká mestom Humenné. O existencii stredovekého vodného hradu svedčí aj správa Szirmaja. Spomínajú sa v nej vojská, ktoré obsadili mesto. Hrad opätovne vydobyl kráľ Matej a spoločne s ostatným humenským majetkom ho vrátil Drugetovcom. Do roku 1684 boli Drugetovci pánmi Humenného.

Terajší kaštieľ postavili v 16. storočí na mieste pôvodného hradu. Gabriel Druget prerobil kaštieľ na veľké štvorkrídlové sídlo s ústredným dvorom. Taktiež tam bola v roku 1654 zhotovená kaplnka. V kaštieli bolo mnoho architektonických prvkov, ktoré zjednotil až Alexander Andrássy, ktorý mu dal jednotný vzhľad a zhotovil nový park. Budovu zachytil požiar v roku 1946, ktorý zničil strechu. Po rekonštrukcii sa opätovne kaštieľ začal používať v roku 1972.

Vstup do dnešného kaštieľa tvorí veľká veža s bránou a padacím mostom, ktorý ako jediný pripomína stredoveký hrad. Budova kaštieľa sa stala národnou pamiatkou a sídli v nej Vihorlatské múzeum. V interiéri kaštieľa nájdeme viacero expozícií, ako napríklad umelecko-historickú expozíciu s názvom „Izba uhorských kráľov“. Táto miestnosť odкрýva päť tajných dverí a ornamentálnu izbu Márie Terézie. V ďalšej expozícií, ktorá je otvorená od roku 2009 a má sakrálny charakter, uvidíme kaplnku Panny Márie a diela z 18-19. storočia. Najznámejším dielom je obraz Poslednej večere z roku 1770. Nasledujúcou prírodovednou expozíciou chceli tvorcovia poukázať na živočíšstvo Horného Zemplína a povzbudiť návštevníkov k ochrane životného prostredia.

Zastávka č. 4

Presunieme sa do obce Brekov, kde sa nachádza zrúcanina hradu Brekov. Prehliadky hradu sú možné po oslovení historika alebo starostky obce. Hrad je pre turistov dostupný celoročne.

Je to jeden z najstarších hradov Horného Zemplína, ktorý sa nachádza na strmom kopci na brehu rieky Laborec. Hlavnou úlohou hradu bolo strážiť a zabezpečovať dôležitú uhorsko-poľskú cestu spoločne s hradmi Vinné, Čičva a Jasenov. História hradu siaha do polovice 13. storočia. Peter Pečeňa, humenský zemepán, bol prvým majiteľom hradov Brekov a Jasenov. Obe hrady sú historicky spojené s dejinami rodov, ktoré ich mali vo vlastníctve. V roku 1317 sa pod Bačkovským hradom odohralo povstanie proti kráľovi Karolovi Róbertovi, ktorého hlavným iniciátorom bol Peter Pečeňa. Kráľ porazil povstalcov, ich majetky skonfiškoval a daroval ich Drugetovcom. Zemepánska rodina Drugetovcov sa stala vlastníkom všetkých majetkov Pečeňovcov. Do roku 1644 vlastnili Drugetovci hrad Brekov a v tomto období ho značne prestavili.

Pôvodný hrad disponoval dvomi nádvoriami, v prvom hornom sa nachádzali budovy na pôdoryse s oválnou vežou. Vstupná veža stála na druhom nádvorí. Prvá prestavba prebehla v 15. storočí, kde bolo rozšírené jadro hradu a zosilnené opevnenie. V tomto období zohral hrad významnú úlohu vo vnútropolitických bojoch a taktiež v bitke medzi kráľom Matejom a poľským kráľom Kazimírom. Podľa historických správ v rokoch 1473-1474 prezimoval kráľ Matej na hrade Brekov. V rokoch 1486-1488 bol hrad Brekov v rukách Zápoľskovcov, ktorí ho prestavali. V 16. storočí sa vlastníckmi opätovne stali Drugetovci.

Po Antonovi Drugetovi hrad zdedila jeho dcéra, ktorá bola manželkou Františka Kendyho, ktorý sa postavil panovníkovi a ten dal hrad zbúrať. Neskôr sa stal majiteľom Mikuláš Druget, ktorý v roku 1575 obnovil hrad, aby vyhovoval požiadavkám na opevnenie a novú vojenskú techniku. Obsadenie hradov Brekov a Jasenov uskutočnil v roku 1624 Gabriel Bethlen a daroval ich Jurajovi Széchymu. Jeho manželka ich však vrátila Drugetovcom, ktorí sa počas povstania postavili na stranu panovníka. Juraj Rákoczi I. preto v roku 1644 zaútočil na majetky Drugetovcov a obsadil Brekovský hrad, ktorý následne zbúral.

Po roku 1698 obnovili obytnú časť hradu. Žigmund Druget na konci 17. storočia zradil Imricha Tökölyho a ten sa zmocnil Drugetovského panstva, čo viedlo k náhlej smrti Žigmunda v roku 1684 v Užhorode.

Združenie na záchranu Brekovského hradu spustilo rozsiahle opravy v objekte. Vďaka tomuto združeniu bolo zrekonštruovaných mnoho častí hradu spolu s veľkou vínnou pivnicou. Hrad je od roku 1963 kultúrnou pamiatkou. Pod Brekovským hradom nájdú návštevníci malé múzeum, kde môžu vidieť pamiatkové predmety či získať

informácie o hrade. Okolie hradu tvorí jaskyňa spolu s mohylami, ku ktorým návštevníkov zavedie náučný chodník. Cesta k hradu trvá asi 30 minút po žltej značke, od železničnej zastávky v obci Brekov. Na hrade sa každý rok uskutočňujú podujatia, ktorými sú letné Drugethovské hradné slávnosti a zimný Silvestrovský výstup na hrad.

Zastávka č. 5

Poslednou zastávkou trasy je hrad Čičva. Vstup na hrad je voľný. Po oslovení historika je možná organizovaná prehliadka.

Severovýchodne od mesta Vranov nad Topľou sa nachádza obec Sedliská, nad ktorou sa týčia zrúcaniny hradu Čičva. Táto obec vznikla spojením obcí Sedliská a Podčičva, obe patrili k panstvu hradu.

Hrad mal v roku 1316 strážnu a kontrolnú úlohu, spájal cesty medzi Humenným a Vranovom až do Poľska. Táto cesta mala názov Porta Polonica čiže Poľská brána. Prvým majiteľ bol pravdepodobne Rajnold z rodiny Rozgoňovcov. Tento rod medzi 15.-16. storočím hrad zväčšil a prestaval. Pribudla delová bašta a podhradie s okrúhrou baštou. Bol tu uložený archív Zemplínskej župy a taktiež sa na hrade uskutočňovali stoličné zhromaždenia, všetko vďaka rodu Drugetovcov. V tomto období vznikla aj známa kniha s názvom „Čičavská kniha“. Išlo o knihu, kde sa zapisovali klamstvá spolu s menom vinníka, ktorý ich povedal. Knihu lži a luhárov bohužiaľ už nikdy nenájdeme.

Svadbou Alžbety Báthory a Františka Nádašdyho zmenil hrad svojich majiteľov. Grófká Alžbeta ho vtedy ako 15 ročná dostala ako veno. Neskôr v roku 1610 ho zdedila jej dcéra Katarína, manželka Juraja Drugeta. Nakoniec bol hrad v roku 1711 zbúraný na príkaz generála Lauckena.

Vďaka polohe zrúcaniny disponujú peknými výhľadmi na rieku Ondavu a okolitú prírodu. K ruinám je možné sa dostať dvoma spôsobmi. Prvá cesta je kratšia s miernym stúpaním a začína pod hradom. Vyznačeným chodníkom možno pozorovať skalný masív s krížom či vytesanú kaplnku Panny Márie. Zaujímavosťou je aj krypta rodiny Barkózy. Druhá cesta je menej náročná a vedie cez obec Sedliská. Neskôr sa napája na lesný chodník, na ktorom nájdeme informačné tabule a dozvieme sa niečo o včelárstve. Pro futuro hradu Čičava ma na starosti obnovu hradu.

Tabuľka č. 4 Časový harmonogram cesty pre spôsob dopravy autom

Čas	Miesto	Km	Km*	Aktivita	Poznámka
8:00	Snina	0	-	Príchod ku kaštieľu	Prehliadka kaštieľa
9:00	Snina	0	-	Odchod zo Sniny	
9:30	Jasenov	24,7	24,7	Príchod na parkovisko pod hradom	
9:50	Jasenov	1	25,7	Peší výstup na hrad	
10:30	Jasenov	0	25,7	Hrad Jasenov	Prehliadka hradu
10:50	Jasenov	1	26,7	Zostup z hradu	Odchod z Jasenova
11:10	Humenné	6,6	33,3	Príchod ku kaštieľu	
12:00	Humenné	0	33,3	Kaštieľ Humenné	Expozícia Vihorlatského múzea
12:30	Humenné	0	33,3	Kaštieľ Humenné	Prehliadka umelecko-historickej expozície
13:30	Humenné	0,19	33,49	Reštaurácia Bergamo	Obedová prestávka
13:50	Brekov	7,8	41,29	Príchod do obce Brekov	
14:20	Brekov	1,6	42,89	Peší výstup na hrad	
15:20	Brekov	0	42,89	Hrad Brekov	Prehliadka hradu
15:50	Brekov	1,6	44,49	Zostup z hradu	Odchod z obce Brekov
16:10	Čičva	16,8	61,29	Príchod na parkovisko pod hradom	
16:40	Čičva	1,4	62,69	Peší výstup na hrad	
17:30	Čičva	0	62,69	Hrad Čičva	Prehliadka hradu
18:00	Čičva	1,4	64,09	Zostup z hradu	Koniec cesty

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka č. 5 Časový harmonogram cesty pre spôsob dopravy bicyklom

Čas	Miesto	Km	Km*	Aktivita	Poznámka
8:00	Snina	0	-	Príchod ku kaštieľu	Prehliadka kaštieľa
9:00	Snina	0	-	Odchod zo Sniny	
9:30	Jasenov	31	31	Príchod do obce Jasenov	
9:50	Jasenov	1	32	Cyklo výstup na hrad	
10:30	Jasenov	0	32	Hrad Jasenov	Prehliadka hradu
10:50	Jasenov	1	33	Cyklo Zostup z hradu	Odchod z Jasenova
11:10	Humenné	5,4	38,7	Príchod ku kaštieľu	
12:00	Humenné	0	38,7	Kaštieľ Humenné	Expozícia Vihorlatského múzea
12:30	Humenné	0	38,7	Kaštieľ Humenné	Prehliadka umelecko-historickej expozície
13:30	Humenné	0,19	38,89	Reštaurácia Bergamo	Obedová prestávka
13:50	Brekov	8,1	46,99	Príchod do obce Brekov	
14:20	Brekov	1,6	48,59	Cyklo výstup na hrad	
15:20	Brekov	0	48,59	Hrad Brekov	Prehliadka hradu
15:50	Brekov	1,6	50,19	Zostup z hradu	Odchod z obce Brekov
16:10	Čičva	17	67,19	Príchod na parkovisko pod hradom	
16:40	Čičva	1,4	68,59	Peší výstup na hrad	
17:30	Čičva	0	68,59	Hrad Čičva	Prehliadka hradu
18:00	Čičva	1,4	69,99	Zostup z hradu	Koniec cesty

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka č. 6 Časový harmonogram cesty pre spôsob dopravy autobusom

Čas	Miesto	Km	Km*	Aktivita	Poznámka
8:00	Snina	0	-	Príchod ku kaštieľu	Prehliadka kaštieľa
9:00	Snina	0	-	Odchod zo Sniny	
9:30	Jasenov	24,7	24,7	Príchod na parkovisko pod hradom	
9:50	Jasenov	1	25,7	Peší výstup na hrad	
10:30	Jasenov	0	25,7	Hrad Jasenov	Prehliadka hradu
10:50	Jasenov	1	26,7	Zostup z hradu	Odchod z Jasenova
11:10	Humenné	6,6	33,3	Príchod ku kaštieľu	
12:00	Humenné	0	33,3	Kaštieľ Humenné	Expozícia Vihorlatského múzea
12:30	Humenné	0	33,3	Kaštieľ Humenné	Prehliadka umelecko-historickej expozície
14:00	Humenné	0,19	33,49	Reštaurácia Bergamo	Obedová prestávka
14:20	Brekov	7,8	41,29	Príchod do obce Brekov	
14:50	Brekov	1,6	42,89	Peší výstup na hrad	
15:50	Brekov	0	42,89	Hrad Brekov	Prehliadka hradu
16:20	Brekov	1,6	44,49	Zostup z hradu	Odchod z obce Brekov
16:40	Čičva	16,8	61,29	Príchod na parkovisko pod hradom	
17:30	Čičva	1,4	62,69	Peší výstup na hrad	
18:30	Čičva	0	62,69	Hrad Čičva	Prehliadka hradu
19:00	Čičva	1,4	64,09	Zostup z hradu	Koniec cesty

Zdroj: vlastné spracovanie

Trasa osobným automobilom bude mať celkovo dĺžku približne 64 km a trvať by mala podľa nami vytvoreného časového harmonogramu 10 hodín aj s obedovou prestávkou.

Trasa autobusom bude mať taktiež celkovú dĺžku 64 km a jej celkový čas by mal byť 11 hodín, pretože ide o skupinu turistov, predĺžili sme obedovú prestávku a rátali sme s možným meškaním.

Cyklotrasa po danej ceste by mala mať dĺžku 70 km a jej čas odhadujeme taktiež na 11 hodín.

4.2 Riadený rozhovor

V praktickej časti sme zvolili kvantitatívnu metódu prieskumu, konkrétne ide o dva riadené rozhovory zamerané na kultúrny turizmus. Prostredníctvom riadených rozhovorov sme získali podrobnejšie informácie o rozvoji kultúrneho turizmu v regióne Horný Zemplín.

Na prvý riadený rozhovor sme oslovili výkonnú riaditeľku Oblastnej organizácie cestovného ruchu Horný Zemplín a Horný Šariš – Mgr. Michaelu Zdražilovú. Rozhovor sme realizovali osobne. Otázky na respondentku boli nasledovné:

1. Ako vnímate potenciál regiónu, ak by sme pamiatky rozdelili na kultúrne, historické a prírodné?
2. Plánujete robiť aktívne rozhovory v oblasti kultúrneho turizmu?
3. Plánujete realizovať poznávacie cesty v rámci regiónu Horný Zemplín?
4. Aký máte strategický pohľad na rozvoj cestovného ruchu a aké postavenie v tom má kultúrny turizmus?
5. Aká je hlavná motivácia zahraničných turistov aby daný región navštívili?

1. Ako vnímate potenciál regiónu, ak by sme pamiatky rozdelili na kultúrne, historické a prírodné?

„Aspekty cestovného ruchu, ktorými sú kultúra, história, príroda a voda berieme ako jeden celok. Nevieme presne určiť, ktorý z týchto aspektov preferuje. Keďže turista nepríde za účelom vidieť iba hrady, vodné plochy, prírodu a kultúrne pamiatky. Ako OOCR sa mu snažíme poskytnúť ponuku, aby sa na území zdržal čo najdlhšie. Vyberáme preto z týchto

oblastí to najlepšie. Nehovoríme iba o oblastiach už známych pre návštevníkov, naopak sa snažíme vyberať menej známe atraktivity, o ktorých turisti ešte toľko nevedia. Horný Zemplín disponuje prírodnými skvostami ako sú napríklad pralesy v Národnom parku Poloniny , ktoré nesú pečať UNESCO pamiatky. Ide o unikát, ktorý sa dá porovnávať s prírodnými pamiatkami na celom svete, pretože ide naozaj o celosvetový zoznam kultúrneho, historického a prírodného dedičstva. “

2. Plánujete robiť aktívne rozhovory v oblasti kultúrneho turizmu?

„Ide buď o rozhovor s ľuďmi, ktorí sa venujú kultúrnym pamiatkam ich obnove a realizácií výstav alebo ide o rozhovory smerujúce na návštevníka, ktorý chce navštíviť územie Horného Zemplína. Čo sa mu v danej destinácii najviac páči a čo ho najviac zaujalo. Najnovšiu spätnú väzbu možno sledovať v stratégií, ktorú aktuálne máme. V budúcnosti sa určite plánujeme pýtať návštevníka aj aktérov cestovného ruchu v rámci územia, čiže aj interne, na ich názory a na ich cestovateľské správanie, aby sme mohli adekvátne reagovať. Mediálne rozhovory v rámci kultúry robíme priebežne, nie je to našou prioritou. “

3. Plánujete realizovať poznávacie cesty v rámci regiónu Horný Zemplín?

„Snažíme sa tvoriť produkty cestovného ruchu tak, aby tam bola široká škála všetkého čo región poskytuje. Ponúkame zážitkové cesty, ktoré riešime mediálno-kampaňovo, čo znamená, že turista si danú cestu absolvuje sám. Zatiaľ nedisponujeme sprievodcovskou službou. V ponuke máme „Zaži dobrodružstvo v Poloninách“, ide o 6 dňový itinerár, vďaka ktorému sa môže turista dozvedieť informácie o tom, čo sa v danom území nachádza. Ide napríklad o kultúrnu trasu, ktorá začína v Stakčine a končí v Novej Sedlici. Ďalej ponúkame cestu s názvom „ Od Drugeta k Warholovi“, ktorá sa začína v meste Humenné, kde sa nachádza Humenský kaštieľ a vedie až k Múzeu Andyho Warholu do Medzilaboriec. Návštevníci objavujú dané pamiatky po tejto trase. V ponuke máme taktiež itinerár „V okolí a na skok od Domaše“, ktorý je priamo alokovaný na túto subdestináciu. Je vhodný pre návštevníkov, ktorí sú v danom regióne ubytovaní alebo na dovolenke. Návštevníci si popri rekreácii pri vode môžu odbehnúť do múzea v Hanušovciach nad Topľou alebo do dedinského múzea v Zámutove. Týmto ponúkame návštevníkom viacdňové „ tripy na výlety“. Ďalším je výlet v okolí Stropkovského hradu, ktorý sa nachádza v Stropkovskom regióne a končí vo Svidníku. “

4. Aký máte strategický pohľad na rozvoj cestovného ruchu a aké postavenie v tom má kultúrny turizmus?

„Kultúrny turizmus, má veľké postavenie, pretože kultúrne pamiatky sú veľkou devízou regiónu Horný Zemplín ako aj celého Prešovského samosprávneho kraja. Krajská organizácia cestovného ruchu – Severovýchod Slovenska v roku 2018 mala kampaň letnej sezóny postavenú na „ Prešovský kraj, kraj kultúrnych pamiatok“, kde sa nachádza celkový počet kultúrnych pamiatok v prešovskom kraji. Kultúrne a historické pamiatky majú veľký význam v tvorbe ponukových línií a produktov cestovného ruchu v danom regióne.“

5. Aká je hlavná motivácia zahraničných turistov aby navštívili región Horný Zemplín?

„Ide predovšetkým o panenskú prírodu, hlavne o spomínané UNESCO pralesy, ďalej to sú tradície a kultúra. Napríklad Rusíni sú jedným z aspektov, ktoré ich sem lákajú. Zažiť chcú aj autentickosť územia. Dôležité postavenie majú taktiež hrady. Členovia organizácie na záchranu Brekovského hradu, niekoľko rokov organizovali takzvané zahraničné kempy. Na Slovensko chodili opravovať hrady dobrovoľníci napríklad z Brazílie a z iných krajín sveta. Týmto dobrovoľníkom sa tu veľmi páčilo, pretože v svojich krajinách nemali historické pamiatky.“

Na druhý riadený rozhovor sme oslovili pracovníčku turistického informačného centra v meste Humenné. Rozhovor sme realizovali osobne a bol zameraný na mesto Humenné. Otázky na respondentku boli nasledovné:

1. Máte prehľad aké segmenty klientely prichádzajú do mesta Humenné a jeho okolia?
2. Ako turistické informačné centrum sa zaujímate o kultúrne pamiatky v meste a okolí?
3. Ponúkate alebo aktívne tvoríte kultúrno-poznávacie cesty pre turistov v meste Humenné a jeho okolí?
4. Aký máte názor na našu navrhnutú kultúrno-poznávaciu cestu po stopách šľachtického rodu Drugetovcov?

1. Máte prehľad aké segmenty klientely prichádzajú do mesta Humenné a jeho okolia?

„K nám do turistického informačného centra chodia rôzne segmenty klientely. Prevládajú skôr domáci turisti ale počas sezóny k nám prichádza aj množstvo zahraničných turistov. Keďže sa u nás dajú zakúpiť vstupenky do kina alebo na rôzne akcie v meste, prichádzajú sem aj rodiny s deťmi či seniori.“

2. Ako turistické informačné centrum sa zaujímate o kultúrne pamiatky v meste a okolí?

„Naša pozornosť nie je zameraná len na jeden druh pamiatok. Zaujímate sa o prírodné, kultúrne aj historické pamiatky v okolí. Návštevníkom poskytujeme informácie o všetkých druhoch pamiatok regiónu Horný Zemplín.“

3. Ponúkate alebo aktívne tvoríte kultúrno-poznávacie cesty pre turistov v meste Humenné a jeho okolí?

„Aktívne tvoríme minimálne tri kultúrno-poznávacie cesty počas roka. Vždy si určíme tému cesty, podľa vybraných pamiatok. Sami ideme na terénnu obhliadku trasy, aby sme zistili dĺžku a čas, ktorý je potrebný na zdolanie trasy. Ak už máme tieto informácie, vieme určiť segment klientely, pre ktorý bude trasa vhodná a zostaviť itinerár prípadne časový harmonogram cesty. Neskôr oslovujeme hlavne historikov z okolia, ktorí dané pamiatky veľmi dobre poznajú a sú ochotní sprevádzať návštevníkov po pamiatkach.“

4. Aký máte názor na našu navrhnutú kultúrno-poznávaciu cestu po stopách šľachtického rodu Drugetovcov?

„Myslím, že je to zaujímavý návrh trasy, ktorý by sme vedeli v budúcnosti ponúkať našim návštevníkom. Keďže rod Drugetovcov pôsobil aj v meste Humenné a je s ním spojená história terajšieho Humenského kaštieľa.“

Záver

S rastúcim počtom požiadaviek rozvíjajúcej sa populácie je kultúrny cestovný ruch jeden z najohrozenejších neobnoviteľných zdrojov. Kultúrne dedičstvo je nevyhnutné chrániť, práve kvôli jeho unikátnosti a neobnoviteľnosti. Na Slovensku je oblasť kultúrneho turizmu veľmi ovplyvňovaná napríklad podmienkami legislatívy alebo financií. Práve tieto podmienky určujú objektívne hranice a priamym aj nepriamym spôsobom ovplyvňujú manažment, rozvoj a zabezpečenie kultúrneho cestovného ruchu. Na Slovensku chýba koncepčný ako aj systémový prístup a to aj napriek často pripomínanej potrebe ochrany kultúrneho dedičstva a jeho hodnôt.

V teoretickej časti našej práce sme objasnili problematiku cestovného ruchu ako aj kultúrneho cestovného ruchu. Definovali sme význam oblastných a krajských organizácií v oblasti cestovného ruchu, kde sme najväčšiu pozornosť upriamili na Oblastnú organizáciu cestovného ruchu Horný Zemplín a Horný Šariš. Charakterizovali sme región Horného Zemplína a šľachtický rod Drugetovcov. Získaním stratégie rozvoja cestovného ruchu Oblastnej organizácie Horný Zemplín a Horný Šariš sme zistili víziu, ciele a potrebné návrhy na zlepšenia tejto organizácie. Po získaní potrebných informácií sme si stanovili ciele pre praktickú časť práce.

V praktickej časti sme si určili hlavný cieľ a čiastkové ciele následne sme si bližšie charakterizovali nami stanovené pamiatky, teda časti kultúrno-poznávacej cesty. Zostavili sme vhodný časový harmonogram pre návštevníkov, ktorí môžu využiť tri rôzne spôsoby dopravy. Následne sme realizovali riadené rozhovory. Prvý riadený rozhovor bol s výkonnou riaditeľkou Oblastnej organizácie cestovného ruchu Mgr. Michaelou Zdražilovou, kde sme sa dozvedeli bližšie informácie o rozvoji kultúrneho turizmu v danom regióne, vnímaní potenciálu regiónu a celkovo o fungovaní organizácie. Druhý riadený rozhovor bol s pracovníčkou turistického informačného centra v meste Humenné, ktorá nám priblížila ich záujem o kultúrny turizmus a kultúrno-poznávacie cesty v Humennom a jeho okolí.

V praktickej časti sme na základe výskumu šľachtického rodu Drugetovcov a regiónu Horný Zemplín, vytvorili nový produkt cestovného ruchu a to kultúrno-poznávaciu cestu po stopách rodu Drugetovcov. Ide o jednodňový výlet v regióne Horného Zemplína, kde návštevníci objavajú čaro kultúrnych a historických pamiatok. Kultúrno-poznávacia cesta ich zavedie na tri zrúcaniny hradov Brekov, Čičva a Jasenov a do dvoch

kaštieľov v meste Snina a Humenné. Táto cesta bola ponúknutá Oblastnej organizácií cestovného ruchu Horný Zemplín a Horný Šariš ako aj turistickému informačnému centru v Humennom, s cieľom prilákať do regiónu čo najviac návštevníkov.

Zoznam použitej literatúry

- BENČIČ, S.: *Kultúrny turizmus*, Bratislava: Progressus Slovakia, 2007. str. 12. ISBN: 978-80-969642-2-2
- DUBSKÁ, M.: *Kultúrne dedičstvo a kultúrny cestovný ruch*, Učebné texty k vybraným problémom, Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa, 2015. str. 100. ISBN 978-80-558-0886-4
- FEDIČ, V.: *Kaštieľ v Humennom*, Humenné: Vihorlatské múzeum v Humennom, 2020. str. 7-8. ISBN: 978-80-9993806-0
- LENČIŠ, Š.: *Šľachtický rod Drugetovcov z Humenného*, Humenné: Miestny odbor Matice slovenskej a Vihorlatské osvetové stredisko v Humennom, 2003. str. 183. ISBN 80-967302-5-8
- NOVACKÁ, E. a kolektív: *Cestovný ruch, technika služieb, delegát a sprievodca*, Bratislava: Ekonóm, 2014. str. 11-12. ISBN: 978-80-225-3948-7
- NOVACKÁ, E. – KULČÁKOVÁ, M.: *Klient v cestovnom ruchu*, Bratislava: Erounion spol. s.r.o., 1996. str. 9. ISBN: 978-80-85568-60-8
- POLLA, B.: *Hrady a kaštiele na východnom Slovensku*, Košice: Východoslovenské vydavateľstvo. n. p., 1980. str. 189
- TAJTÁKOVÁ, M.: *Marketing kultúry. Vybrané problémy*. Bratislava: Ekonóm, 2006. str. 105. ISBN: 80-225-2176-0
- VAŇOVÁ, A. a kolektív: *Metodická príručka pre oblastné organizácie cestovného ruchu na Slovensku*, Banská Bystrica: DALI-BB, s.r.o., 2014. str. 79. ISBN 978-80-8141-058-1
- ZIMA, R. - DUBSKÁ, M.: *Kontexty kultúry a turizmu. Marketing v kultúrnom cestovnom ruchu*, Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, 2012. str. 24. ISSN: 1337-7760
- FRAŇOVÁ, I. a kolektív: *Analytická štúdia Sektoru informačných centier na Slovensku – návrh optimálneho fungovania turistických informačných centier*, 2017. str. 11, [online] cit. [2022-25-01]. Dostupné na: https://aices.sk/wp-content/uploads/2018/10/analyticka_studia_aices_1.pdf
- Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky, sekcia cestovného ruchu.: *Register organizácií cestovného ruchu*, Bratislava, 2021. [online]. cit. [2022-13-03]. Dostupné na: <https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/cestovny-ruch-7/register-organizacii-cestovneho-ruchu/register-oblastnych-organizacii-cestovneho-ruchu>

- Oblastná organizácia cestovného ruchu Horný Zemplín a Horný Šariš [online] cit. [2022-28-01]. Dostupné na: <https://www.hornyzemplin.sk/>
- Slovakia travel, *kultúra a pamiatky*. [online]. Dostupné na: <https://slovakia.travel/co-vidiet-a-robit/kultura-a-pamiatky/hrady-a-zamky>
- slov-lex.sk, [online], cit. [2022-23-01]. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2010/91/>
- ŠEBOVÁ, L.: *Vznik a činnosť organizácií cestovného ruchu na Slovensku*, Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, 2014. [online] cit. [2022-22-02]. Dostupné na: https://www.tvp.zcu.cz/cd/2014/PDF_sbornik/sebova.pdf

Zoznam príloh

Príloha A Fotodokumentácia pamiatok

Príloha B Logo kultúrno-poznávacej trasy

